

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br. 68

29.6.2017.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 67. sednice Komisije za žalbe, održane 29.6.2017. godine, sa početkom u 18 sati u Pres centru Udruženja novinara Srbije

Prisutni članovi Komisije: Stojan Marković, Tamara Skrozza, Vlado Mareš, Vera Barišić Popović, Petar Jeremić, Ivana Stjelja, Nevena Krivokapić, Vera Didanovi i Dragan Đorđević.

Odsutni članovi Komisije: Zlatko Čobović i Ljiljana Smajlović

Ostali prisutni: Miloš Kovačević i Dragoslava Barzut iz udruženja Da se zna, Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Pre početka rada, za zamenika predsedavajućeg u narednih šest meseci, od 1. jula, izbaran je Vlado Mareš. Sednici će u istom periodu predsedavati Zlatko Čobović

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe dr Ljiljane Čolić na tekst objavljen u dnevnom listu „Politika“
2. Razmatranje žalbe Organizacije za ljudska prava Jednakost na tekst objavljen na portatu „Dnevni žurnal“
3. Razmatranje žalbe Severine i Sebastiana Kniep na tekst objavljen u dnevnom listu „Blic“
4. Razmatranje žalbe Verana Matića na tekst objavljen u dnevnom listu „Politika“
5. Razmatranje žalbe Dejana Đorića na tekstove objavljenje na portalu „ePodunavlje.rs“
6. Razmatranje žalbe Gej lezbejskog info centra na komentare čitalaca objavljene na portalu „Telegraf.rs“
7. Razmatranje žalbe Mirjane Tešević na komentar objavljen na portalu „PP media“
8. Razmatranje žalbe udruženja Da se zna na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“
9. Razmatranje žalbe Autonomnog ženskog centra na tekst objavljen u dnevnom listu „Alo“
10. Razmatranje žalbe Autonomnog ženskog centra na tekst objavljen u dnevnom listu „Informer“
11. Razmatranje žalbe Autonomnog ženskog centra na tekst objavljen u dnevnom listu „Večernje novosti“
12. Razmatranje žalbe Marinike Tepić na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“

1. Prof. dr Ljiljana Čolić obratila se Savetu zbog rečenice u kolumni Gorana Kozića, koja se odnosi na nju: “Kada je onomad ministarka prosvete htela da penzionise Darvina većinska javnost je htela da je skрати za glavu, što izvesno ne bi bila velika šteta...” U toku rasprave, Tamara Skrozza je istakla da, bez obzira što je reč o kolumni, koja dozvoljava veću slobodu izražavanja autora, sporna rečenica predstavlja poziv na linč. Ivana Stjelja je, međutim, smatrala da nije reč o govoru mržnje, jer nije zasnovano na nekom ličnom svojstvu bivše ministarke. Ona je istakla da to što je napisano nije

pristojno, ali da odražava burnu reakciju javnosti na predlog da se iz nastavnog programa izbaci Darwinova teorija evolucije. Nevena Krivokapić je bila sličnog mišljenja, ističući da je reč o metafori, kojom je opisana reakcija javnosti na njenu ideju i da nije nikako reč o bukvalnom odsecanju glave. Petar Jeremić je ocenio da autor, u svakom slučaju, podržava nasilje nad Ljiljanom Čolić, dok je Tamara Skrozza ukazala da je reč o preterivanju koje može da ugrozi nečiji život i koje se ne može pravdati metaforom. Nakon rasprave, „za“ odluku da je prekršen Kodeks novinara glasalo je šest članova Komisije, dok su tri člana glasala da Kodeks nije prekršen. Kako je za odluku potrebno najmanje osam glasova, Komisija nije mogla da donese odluku u ovom slučaju.

2. Organizacija za ljudska prava Jednakost podnela je žalbu smatrajući sa su spornim tekstom prekršene odredbe Kodeksa novinara Srbije koje je odnose na zabranu diskriminacije i poštovanje pretpostavke nevinosti, jer se u naslovu i tekstu insistira na nacionalnoj pripadnosti počinilaca krivičnog dela, iako je sasvim jasno da to nije ni ukakvoj vezi sa tim krivičnim delom. Vlado Mareš je, u debati, rekao da je ovo još jedan od slučajeva u kojima medij podilazi najgorim stereotipima koji postoje u našem društvu, a po kojima su Romi ti koji pljačkaju i prebijaju ljude. Nevena Krivokapić je ukazala da je i u ovom slučaju vidljivo nešto što je već postalo standard u medijima – da u se u naslovu krši pretpostavka nevinosti tvrdnjom da je neko počinilac krivičnog dela, dok se u tekstu sasvim korektno navodi da je reč o osumnjičenima. Tamara Skrozza je rekla da je, po njenom mišljenju, Kodeks prekršen u delu koji se odnosi na zabranu diskriminacije, a da smatra da pretpostavka nevinosti nije prekršena, jer nije otkriven identitet uhapšenih, koji su označeni inicijalima. „Za“ odluku da je prekršena odredba Kodeksa kojom se zabranjuje diskriminacija, glasalo je svih devet članova Komisije, dok su „za“ odluku da je prekršena i pretpostavka nevinosti glasala tri člana Komisije, a šest je bilo „protiv“, tako da za ovu odluku nije bilo potrebne većine. Javna opomena izrečena je zbog diskriminacije na nacionalnoj osnovi.

3. Advokati Severine i Sebastijana Kneipa podneli su žalbu tvrdeći da je povređeno njihovo pravo na privatnost jer su objavljene informacije iz njihovog privatnog života i o Sebastijanovom zdravstvenom problemu, kao i fotografije sa Fejsbuk profila, za koje nisu dali saglasnost. Iz rasprave i odlučivanja bila je izuzeta Vera Didanović, zaposlena u kompaniji Ringier Axel Springer. U toku diskusije Tamara Skrozza je ukazala da je ova žalba najbolji primer informisanosti građana o pravima koja imaju i građanskog angažmana i dodala da je veoma prijatno iznenađena da su se nemački građani obratili samoregulatornom telu zbog nečega što je o njima objavljeno u drugoj zemlji. Kad je reč o redakciji „Blica“ ona je, naglasila je, uradila skandaloznu stvar i od nečije bolesti napravila „rijaliti“. Ivana Stjelja je podsetila da su podaci o zdravstvenom stanju posebno osetljivi, dok je Nevena Krivokapić istakla da su novinari informacije očigledno dobili od zdravstvenih radnika i da je prosto neverovatno da oni misle kako je dozvoljeno prepričavati za medije šta se događalo njihovom pacijentima. Dragan Đorđević je naveo da je odgovornost medija utoliko veća što su tražili i nisu dobili saglasnost za objavljivanje imena Kneipovih, a objavili su i fotografije. Komisija je potom jednoglasno odlučila da je „Blic“ prekršio Kodeks i naložila listu da objavi odluku.

4. Advokati Verana Matića, predsednika Komisije za istraživanje ubistava novinara, podneli su žalbu zbog teksta bivšeg glavnog urednika „Ekspres politike“ Đorđa Martića, koji se, kako je navedeno u žalbi, „grubo poigrava činjenicama, okolnostima i kontekstom u kojem je izvršen atentat na Slavka Ćuruviju“, kao i zbog toga što nije objavljeno ni saopštenje Komisije, ni reagovanje Verana Matića na sporni tekst. Tamara Skrozza je istakla da je skandalozno da je „Politika“ objavila takav tekst, koji nijedan pristojan medij ne bi smeo da objavi. Martiću je omogućeno da iznosi svoje, ni na čemu zasnovane, pretpostavke i nagađanja i da postavlja pitanje odgovornosti ljudi koji nemaju nikakve veze sa Ćuruvijinim ubistvom, a uz to su i mrtvi i ne mogu da odgovore na veoma teške optužbe koje su protiv njih iznete. Ona je dodala da je uz sve odredbe koje je podnosilac žalbe naveo, prekršena i tačka Kodeksa po kojoj novinar mora da vodi računa o dostojanstvu žrtva zločina, jer se u tom tekstu žrtve optužuju. Petar Jeremić je takođe ocenio da je skandalozno dati priliku da iznosi takve optužbe čoveku koji sam treba da odgovara za objavljivanje teksta kojim je najavljeno Ćuruvijino ubistvo, kao i da je Kodeks nesumnjivo prekršen i time što nije objavljeno reagovanje na tekst. Članovi Komisije su, nakon rasprave, jednoglasno odlučili da je „Politika“ prekršila Kodeks i naložili listu da objavi odluku.

5. Dejan Đorić, zakonski zastupnik NGO Podunavska inicijativa, podneo je žalbu jer je, kako je naveo, portal „ePodunavlje“ neovlašćeno preuzeo dva teksta sa njihovog portala „Podunavlje.info“. Podnosilac žalbe je insistirao da Komisija razmatra žalbu iako je jedan od tekstova uklonjen nakon obaveštenja Saveta da je podneta žalba, a članovi Komisije su zaključili da na to ima pravo. Vera Didanović i Petar Jeremić su ocenili da je krađa medijskog sadržaja nešto što je veoma ozbiljan problem jer se masovno dešava, posebno kad je reč o lokalnim medijima, koji, kao da ne razumeju da ne mogu da „koriste“ i da kao svoje predstavljaju sadržaje koje proizvedu kolege iz drugih medija. Ivana Stjelja je ukazala da je jedan od tekstova saopštenje jedne nevladine organizacije, dok je Vlado Mareš rekao da je jedan od tekstova najava događaja, te da zbog toga ima rezervu da li je reč o kršenju autorskih prava. Tekstovi su, kako je, rekao, nesporno prepisani i to je prekršaj, ali mu se čini preteranim da se govori o autorstvu. Nevena Krivokapić je rekla da, na osnovu Smernica za primenu Kodeksa novinara u onlajn sferi, ovi tekstovi spadaju u dnevno izveštavanje, te nije bilo potrebno tražiti dozvolu za objavljivanje, ali da to ne znači da nije trebalo da potpišu autora, odnosno medij iz kojeg su ih preuzeli. Komisija je, nakon toga, jednoglasno odlučila da izrekne javnu opomenu zbog kršenja Kodeksa.

6. Gej lezbejski info centar podneo je žalbu zbog komentara čitalaca objavljenih ispod teksta o logoru za GLBT osobe u Čečerniji, kojima su, po njima, prekršene odredbe Kodeksa novinara Srbije o zabrani diskriminacije i govora mržnje. Tamara Skrozza je rekla da je ovo zaista drastičan slučaj i kad se uporedi sa sličnim komentarima o kojima je Savet ranije odlučivao, jer se zagovara otvaranje logora za LGBT osobe. Nevena Krivokapić je istakla da „Telegraf.rs“, radi prethodnu moderaciju, te da je moderator bio obavezan da ovakve komentare ne objavi, jer su u suprotnosti i sa pravilima komentarisanja same redakcije u kojima piše da komentari koji sadrže psovke, uvrede, pretnje i govor mržnje na nacionalnoj, verskoj, rasnoj osnovi ili povodom nečije seksualne opredeljenosti

neće biti objavljeni. Komisija je, nakon diskusije, jednoglasno odlučila da je „Telegraf.rs“ prekršio Kodeks i naložila mu da objavi odluku Komisije.

7. Mirjana Tešević podnela je žalbu zbog komentara objavljenog na portalu PP media, koji je potpisan sa Haljil, a uz koji je objavljena njena fotografija sa portala TV forum, gde je zaposlena. Stojan Marković je rekao da nema nikakvu dilemu da je Kodeks prekršen, kao i da mu je više nego sporno objašnjenje urednika PP media da je fotografija automatski stigla uz komentar poslat sa adrese TV forum, jer on stalno dobija mejlove sa te televizije, a nikada uz njih nije dobio fotografiju. Osim toga, podnosilac žalbe je jasno ukazao da IP adresa sa koje je mejl poslat nije adresa te televizije, a svako je mogao da u komentaru napiše tu adresu. Nevena Krivokapić je rekla da je proverila i da PP media ne radi premoderaciju, već se komentari odmah pojavljuju na sajtu, ali da je, prema Smernicama za primenu Kodeksa novinara u onlajn okruženju, bio u obavezi da taj komentar ukloni posle obaveštenja „treće osobe“, što nije uradio. Tamara Skrozza i Petar Jeremić su takođe ocenili da, ako je komentar objavljen slučajno, morao je biti uklonjen kada je Mirjana Tešević obavestila urednika da je njena fotografija zloupotrebljena. Komisija je, potom, jednoglasno odlučila da izrekne javnu opomenu zbog kršenja Kodeksa.

8. Udruženje „Da se zna“ podnelo je žalbu smatrajući da je list prekršio Kodeks novinara prenošenjem izjave prof. dr Aleksandra Miloševića, koji kao motive transrodnih osoba za promenu pola navodi da su žene nezavodoljne jer su Srbi loši krevetu, kao i to da kao muškarci imaju bolje šanse za napredovanje u karijeri. Ivana Stjelja je naglasila da je reč o potpunoj banalizaciji transrodnog identiteta, a da je sporna i upotreba termina transeksualizam jer ukazuje na bolest. Tamara Skrozza je navela da su tekstom diskriminirani i muškarci, jer su iznete, po njih uvredljive, paušalne ocene, koje ne priliče bilo kome ko ima neku funkciju i titulu, te da je „Srpski telegraf“ morao da se ogradi od takvog stava, tim pre što je reč o veoma ozbiljnoj i važnoj temi. Komisija je, po završetku rasprave, jednoglasno odlučila da je prekršen Kodeks novinara.

9. Autonomni ženski cenatr podneo je žalbe na tri medija zbog tekstova u kojima se izveštava o uvođenju novih krivičnih dela, proganjanje i polno uznemiravanje, a što je u medijima uglavnom predstavljeno da će ubuduće za udvaranje biti izricane novčane i zatvorske kazne. U toku rasprave o tekstu objavljenom u listu „Alo“ Tamara Skrozza je ocenila da mediji u ovom, kao i u slučaju obrazovnog paketa o nasilju u porodici, snose veliku odgovornost za dovođenje javnosti u zabludu o tome o čemu je u stvari reč. Neko ko se nije mnogo udubljavao u ove tekstove, mogao je da izvuče sasvim pogrešan zaključak da je sada udvaranje krivično delo. Nevena Krivokapić je ukazala i na to da je pogrešno preneto da samo muškarci mogu da idu u zatvor zbog polnog uznemiravanja ili proganjanja, što je netačno. Ivana Stjelja je istakla da su ovakvi tekstovi veoma opasni, sem što se njima krši Kodeks, jer se krivična dela mešaju sa udvaranjem, laskanjem i sl. Vera Barišić Popović je navela da se „Alo“ izveštavajući o ovoj važnoj temi nije čak potrudio ni da pozove nijednog sagovornika, već su izjavu državnog sekretara preuzeli iz „Informer“a. Komisija je jednoglasno odlučila da je „Alo“ prekršio Kodeks i naložila listu da objavi ovu odluku.

10. Slična rasprava vođena je i u vezi sa žalbom Autonomnog ženskog centra na sličan tekst objavljen u „Informeru“, s tim što je Petar Jeremić istakao da su u tom tekstu bar u antrfileu citirani novi članovi Krivičnog zakona. Komisija je takođe jednoglasno odlučila da „Informeru“ izrekne javnu opomenu.

11. Ista odluka doneta je i u vezi sa žalbom Autonomnog ženskog centra na tekst koju su objavile „Večernje novosti“.

12. Marinika Tepić narodna poslanica podnela je žalbu zbog teksta kojim se, kako je navela, vređa njeno dostojanstvo, između ostalog jer je u najbanalnijem maniru stavljena u kontekst žene oko koje se svađaju dvojica muškaraca. Tamara Skrozza je u raspravi istakla da je „Srpski telegraf“ pokrenuo ovu priču, koju su posle preuzeli drugi mediji, i da nikako ne može da se prihvati objašnjenje iz odgovora na žalbu koji su dostavili da je stanje na političkoj sceni takođe puno seksističkih i diskriminatorskih izjava i stereotipa, pa onda i redakcija može na takav način da izveštava. Ona je navela da ko god pogleda naslov i opremu teksta može da zaključi da je Marinika Tepić kao žena uzrok sukoba dvojice muškaraca, iako to list ničim ne potvrđuje i sve je u domenu tračeva i nagađanja. Petar Jeremić je ukazao da se iz prepiske Janovića i Živkovića, koju su objavili, čak vidi da uzrok nesporazuma nije Tepićeva, ali da list, uprsko tome insistira da su se posvađali oko nje. Vlado Mereš je rekao da sve što je objavljeno uopšte ni ne liči na novinski tekst, već na politički aktivizam koji je rezultirao predstavom koju su u „Srpskom telegrafu“ sami napisali, izrežirali i realizovali. Komisija je, potom, jednoglasno izrekla javnu opomenu zbog kršenja Kodeksa novinara Srbije.

Sednica je završena u 19.40 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajući

Petar Jeremić